

Dlaczego szczepienia ochronne są nadal potrzebne?

Danuta Kowalkowska-Szramka

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Brodnicy

Cel szczepień ochronnych

Głównym celem szczepień ochronnych jest ochrona przed ciężkim przebiegiem choroby i/lub jej powikłaniami oraz zwalczanie chorób szczególnie niebezpiecznych.

Kluczowym efektem jest ochrona **indywidualna** (efekt jednostkowy) i z perspektywy zdrowia publicznego osiągnięcie, tzw. odporności populacyjnej (to sytuacja, gdy osób uodpornionych jest tak dużo, że osoby podatne na daną chorobę również są bezpieczne, ponieważ nie mają się od kogo zarazić).

Aby osiągnąć odporność **populacyjną** winno się zaszczepić ok. **95%** populacji (taki odsetek sprawia, że dany patogen nie rozprzestrzenia się lub jest znacznie mniejsze ryzyko jego transmisji).

Odporność zbiorowiskowa chroni tych, którzy nie mogą być zaszczepieni (małe dzieci i dorośli z niedoborami i zaburzeniami odporności leczenia immunosupresyjnie z powodu chorób autoimmunologicznych i nowotworowych).

**SZCZEPIENIE
=
UODPORNNIENIE**

szkolenie układu immunologicznego

uzyskiwanie odporności w sposób kontrolowany

szczepienia info

Zapobieganie chorobom poprzez szczepienia

- ▶ Jednym z obszarów działania w ramach kontynuacji obchodów Światowego Dnia Zdrowia 2023 są szczepienia.

Ostateczny

**ZDROWIE
DLA WSZYSTKICH**

- ▶ Zapobieganie chorobom poprzez szczepienia.
- ▶ Szczepienia są najlepszym orężem w walce z chorobami zakaźnymi.
- ▶ Szczepienia są najskuteczniejszą metodą profilaktyki chorób zakaźnych.
- ▶ Szczepienia ratują życie.
- ▶ Kampania Komisji Europejskiej na rzecz szczepień *United In Protection* (*#UnitedInProtection*).
- ▶ Europejski Tydzień Szczepień 24-30 kwietnia 2023 r.

W 2023 r. Światowy Dzień Zdrowia powiązany jest z 75 rocznicą powstania Światowej Organizacji Zdrowia (WHO). Hasło przewodnie to: „Zdrowie dla wszystkich”. 75 rocznica WHO jest okazją do spojrzenia wstecz na sukcesy zdrowia, przez które poprawiła się jakość życia w ciągu ostatnich dekad. To także okazja do zmotywowania do działania, aby stawić czoło wyzwaniom dnia dzisiejszego i jutra. Dołączmy do WHO w drodze do osiągnięcia zdrowia dla wszystkich.

Światowy Dzień Zdrowia 2023 - działania

1. Zdrowie dla wszystkich: ostateczny cel.
2. Ograniczenie i eliminacja śmiertelnych chorób.
3. Ochrona ludzi przed pandemiemi.
4. Pokój dla zdrowia, zdrowie dla pokoju.
5. Kierowanie polityką i normami dotyczącymi zdrowia.
6. Zapobieganie chorobom poprzez szczepienia.
7. Sprostanie wyzwaniom zdrowotnym związanym z klimatem.
8. Ratowanie życia matek i dzieci.
9. Troska o tych, którzy się nami opiekują.
10. Zwalczanie chorób zakaźnych i zdrowia psychicznego.

Światowy Dzień Zdrowia - zapobieganie chorobom poprzez szczepienia

- ▶ WHO odegrała pionierską rolę w dostarczaniu szczepionek zapobiegających chorobom. Organizacja ustanowiła swój Rozszerzony Program Szczepień w 1974 roku, aby wspierać wprowadzanie szczepień dzieci na całym świecie, ukierunkowanych na wiele chorób jednocześnie, nie pozostawiając nikogo w tyle. Od ponad 200 lat szczepionki uratowały miliony istnień ludzkich na świecie.
- ▶ **Mamy teraz szczepionki, które chronią nas przed ponad 20 (26) chorobami zagrażającymi życiu, pomagając ludziom w każdym wieku żyć dłużej i zdrowiej.**
- ▶ Szczepienia obowiązkowe zgodne z kalendarzem szczepień są bezpłatne. Należą do nich szczepienia przeciw 12 niebezpiecznym chorobom, m.in. gruźlicy, wzw typu B, błonicy, tężcowi, krztuścowi, odrze, śwince i różyczce, rotawirusom, bakterii *Haemophilus influenzae* typu b, chorobie Heinego-Medina i pneumokokom. Ponadto eksperci zalecają szczepienia przeciwko grypie, ospie wietrznej, meningokokom czy kleszczowemu zapaleniu mózgu.

szczepienia **info**

#SzczepieniaDziałają

Szczepionki chronią przed ponad 20 chorobami

COVID-19	Dur brzuszny	Ebola	Gruźlica	Grypa	Japońskie zapalenie mózgu
Kleszczowe zapalenie mózgu	Krztusiec	Odra	Ospa wietrzna	Polio	Rak szyjki macicy
Różyczka	Świnka	Tężec	Wścieklizna	WZW typu A	WZW typu B
Zapalenie opon mózgowych	Zapalenie płuc	Żółta gorączka	Biegunka rota-wirusowa	Błonica	Cholera

Porozmawiaj z pracownikiem ochrony zdrowia czy Ty i Twoja Rodzina macie aktualne szczepienia.

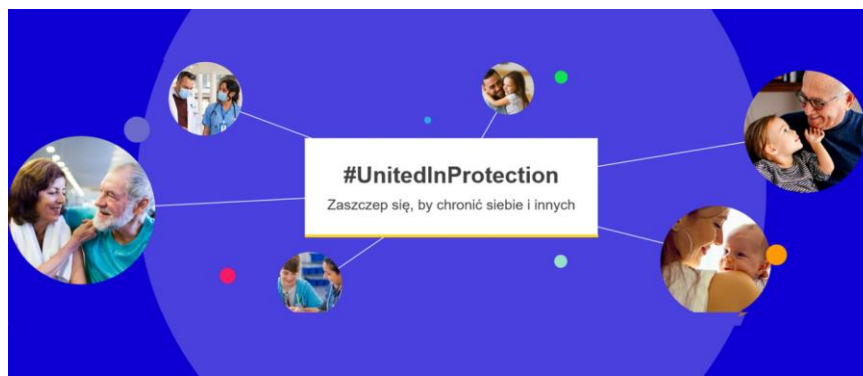

Światowy Dzień Zdrowia - zapobieganie chorobom poprzez szczepienia

- ▶ Od 1980 r. eradykacja (wyeliminowanie) ospy prawdziwej, która była wysoce zakaźną i śmiertelną chorobą, a tym samym tylko w XX wieku pochłonęła około 300 milionów istnień ludzkich. Globalna inicjatywa zwalczania Poliomyelitis (choroby Heinego-Medina) pozwoliła na **99,9%** redukcję rozprzestrzeniania się tej śmiertelnej choroby. Zawdzięczamy to nauce i rozwojowi medycyny.
- ▶ W 2021 roku wprowadzono nową szczepionkę przeciw malarii - pierwszą przeciwko pasożytom - z obietnicą ratowania tysięcy ludzi każdego roku.
- ▶ WHO współpracuje z krajami w celu wdrożenia programu szczepień 2030, aby zbudować świat, w którym wszyscy i wszędzie w pełni mogą korzystać ze szczepionek dla dobrego zdrowia i dobrego samopoczucia.

Kampania Komisji Europejskiej na rzecz szczepień *United In Protection* (#UnitedInProtection)

- ▶ **Cel:** zwiększenie zaufania poprzez podniesienie świadomości korzyści płynących ze szczepień. Kampania obejmująca cztery główne aspekty szczepień, pod hasłem **Zaszczep się: spraw, by szczepionki działały:**
 1. **Podejście do szczepień przez całe życie:** skierowane do szerokiego grona odbiorców, w tym rodziców, dziadków, opiekunów, nauczycieli itp.
 2. **Zmniejszenie braków w szczepieniach COVID-19:** skierowane do osób powyżej 60 roku życia, osób z problemami zdrowotnymi, pracowników służby zdrowia, kobiet w ciąży.
 3. **Zwiększenie ochrony przed gripą sezonową:** skierowane do osób powyżej 60 roku życia, osób z problemami zdrowotnymi, pracowników służby zdrowia, kobiet w ciąży.
 4. **Skoncentrowanie się na szczepieniach przeciwko HPV:** skierowane do dzieci w wieku przedszkolnym i nastolatków, studentów, rodziców, nauczycieli.

Kampania Komisji Europejskiej na rzecz szczepień *United In Protection* (#UnitedInProtection)

Dbając o bieżące szczepienia,
możemy chronić całe społeczeństwo.

**Zaszczep się:
szczepionki chronią.**

#UnitedInProtection

Szczepienie COVID-19 pomaga uniknąć
ciężkiej choroby, hospitalizacji i śmierci.

**Zaszczep się:
szczepionki chronią.**

#UnitedInProtection

Coroczne szczepienie może chronić
przed grypą i jej powikłaniami.

**Zaszczep się:
szczepionki chronią.**

#UnitedInProtection

Wczesne szczepienie chroni chłopców
i dziewczęta przed zakażeniem wirusem HPV.

**Zaszczep się:
szczepionki chronią.**

#UnitedInProtection

Dlaczego szczepienia są potrzebne - zalecenia

- ❑ Według WHO Regionu Europejskiego w związku ze spadającymi wskaźnikami wyszczepialności w świecie należy:
 - zwiększyć świadomość społeczeństwa na temat roli szczepień i skutków wynikających z nieprzestrzegania Kalendarza Szczepień, omijania dawek i nieszczepienia się,
 - wzmóc systemowe działania - „nadrabianie zaległości” - w związku z opóźnieniami wynikającymi z pandemii COVID-19,
 - prowadzić rozmowy lekarz - pacjent, pielęgniarka, położna, farmaceuta - pacjent budujące zrozumienie i motywację do szczepień,
 - dzielić się wiarygodnymi faktami, opartymi na wiedzy naukowej dotyczącymi szczepień - podnoszenie świadomości pacjentów i ratowanie życia, zapobieganie dezinformacji („infodemii”).

Jak działa szczepionka?

SZCZEPIONKA

to produkt, który stymuluje układ odpornościowy człowieka do wytworzenia odporności na określoną chorobę, chroniąc przed nią zaszczepioną osobę.

ANTYGEN

wyzwała odpowiedź odpornościową w organizmie po szczepieniu.

SZCZEPIONKI

ŻYWE
(ATENUOWANE)

INAKTYWOWANE
(ZABITE)

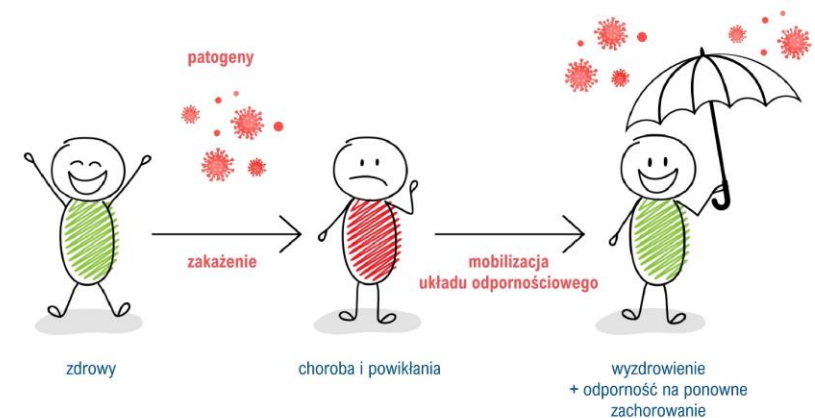
mRNA

WEKTOROWE

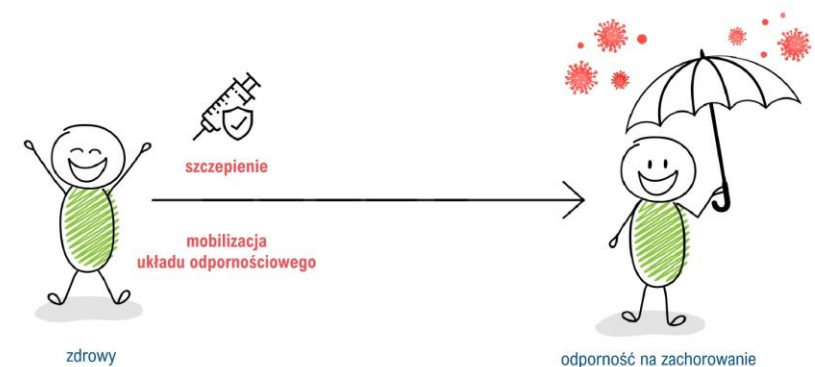
zawierają gotowe
antygeny

zawierają informację genetyczną
z przepisem jak wytworzyć białko
(antym)

Odporność na zachorowanie uzyskiwana po naturalnym zakażeniu

Odporność po szczepieniu

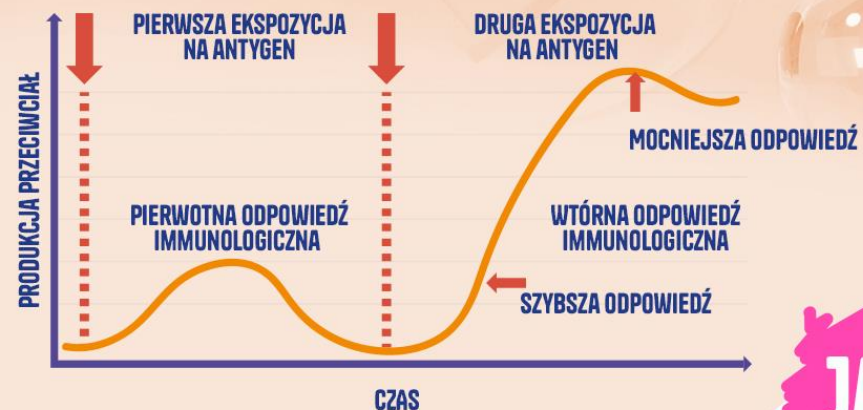

Szczepienie naśladuje naturalne zakażenie i stymuluje odporność

O podaniu szczepionki decyduje lekarz po przeprowadzeniu kwalifikacji.

Odpowiedź immunologiczna po szczepieniu

ODPOWIEDŹ IMMUNOLOGICZNA PO SZCZEPIENIU

JĄ JUŻ
PO
A TY?

Ministerstwo
Zdrowia

Zadanie realizowane ze środków Narodowego Programu Zdrowia
na lata 2021-2025, finansowane przez Ministra Zdrowia.

SPRAWDŹ → [Szczepienia.Info](#)

ODPOWIEDŹ IMMUNOLOGICZNA PO SZCZEPIENIU

Pierwotna odpowiedź immunologiczna

1. Szybki, ale niewielki wzrost poziomu przeciwciał IgG.
2. Najwyższy poziom przeciwciał po ok. 4 tyg. od szczepienia.
3. Gwałtowny spadek stężenia przeciwciał.
4. Powrót do poziomu pierwotnego.

Wtórna odpowiedź immunologiczna

5. Po podaniu dawki przypominającej – gwałtowny wzrost (pamięć immunologiczna).
6. Maksymalny wzrost poziomu przeciwciał specyficznych, krótko żyjących.
- 7, 8. Stabilizacja odporności dzięki długoterminowym przeciwciałom IgG.

JĄ JUŻ
PO
A TY?

Ministerstwo
Zdrowia

Zadanie realizowane ze środków Narodowego Programu Zdrowia
na lata 2021-2025, finansowane przez Ministra Zdrowia.

SPRAWDŹ → [Szczepienia.Info](#)

Wybrane choroby zakaźne, przed którymi chronią szczepienia

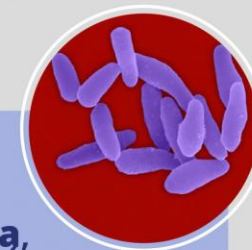
Błonica (skórna, oddechowa) (dyfteryt)

Obecnie w Polsce nie rejestruje się przypadków błonicy, jednak błonica wciąż występuje na świecie. Według danych WHO w 2016 r. odnotowano 7097 przypadków tej choroby. Terenami endemicznego występowania błonicy są kraje Południowo-Wschodniej Azji, Południowego Pacyfiku, Bliskiego Wschodu, Afryki, Europy Wschodniej, a także Ameryki Środkowej. W Europie każdego roku odnotowuje się 20-30 zachorowań i kilka zgonów.

W Regionie Europejskim WHO od początku 2022 r. do 31.08.2022 r. zgłoszono 57 przypadków błonicy. W 2022 r. zidentyfikowano łącznie **177** przypadków błonicy.

Szczepienia obowiązkowe w ramach Kalendarza Szczepień oraz zalecane odpłatne - 1 dawka co 10 lat.

BŁONICA

...cechuje się **wysoką zakaźnością**,
...bakterie maczugowce błonicy wytwarzają **silną toksynę** zaburzającą działanie wielu narządów,
...może prowadzić do **uduszenia, zatrzymania akcji serca, powikłań neurologicznych**.

**...MOŻNA SIĘ PRZED NIĄ
UCHRONIĆ POPRZECZ
SZCZEPIENIE**

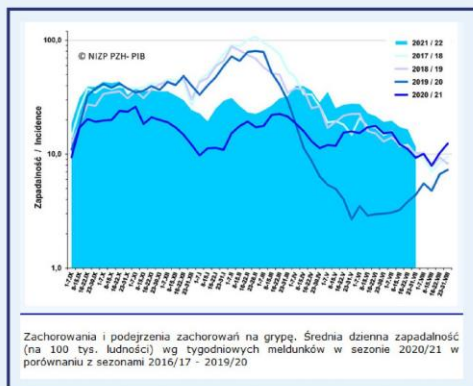

Wybrane choroby zakaźne, przed którymi chronią szczepienia

Grypa

szczepienia **info**

KIEDY ZASZCZEPIĆ SIĘ PRZECIW GRYPIE?

W Polsce sezon epidemiczny grypy trwa
od października do maja,
szczyt zachorowań od stycznia do marca.

- optymalnie **przed rozpoczęciem okresu zwiększonej zachorowalności na grypę**, a więc od września do grudnia.

- jeśli osoba nie może być zaszczepiona odpowiednio wcześniej, szczepienie można wykonać w dowolnym momencie **przez cały sezon epidemiczny**.

Coroczne szczepienia przeciwko grypie chronią przed zachorowaniem i groźnymi, często śmiertelnymi powikłaniami, m.in. zapaleniem mięśnia sercowego.

W Polsce wyszczepialność jest bardzo niska i wynosi zaledwie **5%**, u seniorów > 65 r.ż. 11%.

W sezonie grypowym 2024/2025 z powodu powikłań pogrypowych raportowano 1000 zgonów w Polsce, ponad 2,5 mln przypadków zachorowań.

Wybrane choroby zakaźne, przed którymi chronią szczepienia

Krztusiec (koklusz)

- ▶ Ostatniej epidemii mogliśmy się spodziewać na początku 2020 r., ale ze względu na pandemię COVID-19 zostaliśmy w domu, dlatego zapadalność spadła, za to zwiększonej liczby zachorowań możemy spodziewać się już wkrótce.
- ▶ Epidemia zdarza się co 4-5 lat. Teraz zagrożenie wzrasta. Krztusiec (koklusz) to choroba **powracająca**, bakteryjna, produkująca toksynę krztuścową. 1 chory zaraża **12-17** osób w swoim otoczeniu.
- ▶ To nie jest już choroba wieku dziecięcego (jest to choroba niedoszacowana głównie w dorosłej populacji może sięgać nawet 300%). Wynika to z tego, że krztusiec jest rzadko brany pod uwagę w diagnostyce różnicowej przewlekłego kaszlu. Lekarze zapominają o krztuścu, koncentrując się na astmie oskrzelowej, czy na PoChP.
- ▶ Krztusiec u dorosłych: napadowy 100-dniowy kaszel (w medycynie chińskiej) objawy 3 miesiące - kaszel przypomina „pianie koguta”.

Wybrane choroby zakaźne, przed którymi chronią szczepienia

Krztusiec (koklusz)

szczepienia

SZCZEPIENIE przeciw **KRZTUŚCOWI**
potrzebne w każdym wieku

DTP/DTaP dla dzieci	Tdap dla nastolatków	Tdap dla kobiet w ciąży	Tdap dla dorosłych
2, 3-4, 5-6 miesiąc* 16-18 miesiąc* 6 lat*	14 lat* 19 lat**	27-36 tydz. ciąży**	1 dawka co 10 lat**

* szczepienie obowiązkowe (bezpłatne)

**szczepienie zalecane (odpłatne)

KRZTUSIEC CECHUJE SIĘ WYSOKĄ ZAKAŹNOŚCIĄ!

zakażenie następuje **drogą kropelkową**,

ok. 80% osób **nieuodpornionych** zakaży się po kontakcie
z osobą zakażoną, w środowisku domowym,

starsze dzieci, młodzież i osoby dorosłe przy skąpych lub nietypowych
objawach choroby stanowią **istotne źródło zakażenia dla niemowląt**.

Ani przechorowanie krztuśca, ani szczepienie nie dają odporności na całe życie, dlatego po podstawowych szczepieniach w dzieciństwie **konieczne są dawki przypominające** u starszych dzieci, młodzieży i dorosłych.

źródło: <https://szczepienia.pzh.gov.pl/szczepionki/krztusiec/>

szczepienia

Podawanie osobom dorosłym dawki przypominającej
co 10 lat (odporność po szczepieniu utrzymuje się 5-10
lat).

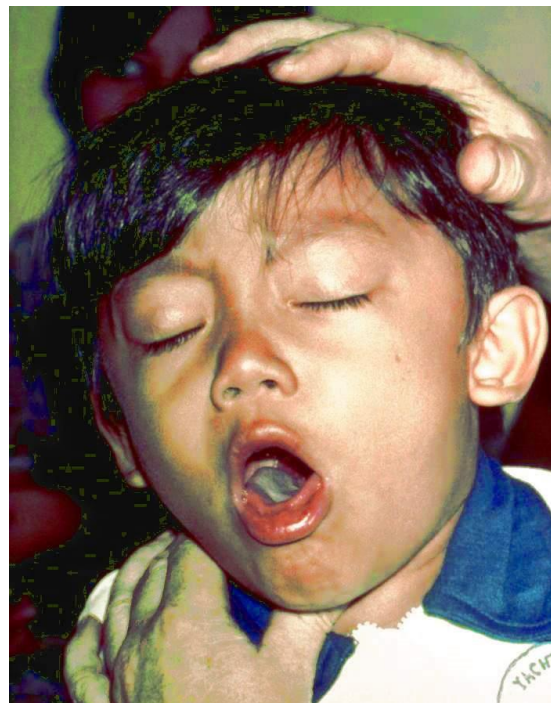
Wybrane choroby zakaźne, przed którymi chronią szczepienia

Krztusiec (koklusz)

- ▶ Obecnie na krztusiec chorują głównie nastolatki i osoby dorosłe >80% dotyczy pacjentów > 14 roku życia.
- ▶ Trzeba szczepić także osoby dorosłe.
- ▶ Od 15.10.2024 r. wprowadzono bezpłatne szczepienia dla kobiet w ciąży.
- ▶ Odporność po podaniu szczepionki przeciw krztuścowi w ramach obowiązującego programu szczepień ochronnych niemowląt, dzieci i nastolatków nie trwa przez całe życie, ale utrzymuje się przez 5-10 lat.

To powoduje konieczność podawania dawek przypominających co 10 lat osobom dorosłym, tj. 19-latkom; kobietom w ciąży pomiędzy 27-36 tygodniem życia płodowego dziecka; osobom, które spodziewają się kontaktu z małym dzieckiem (bowiem najcięższy przebieg krztuśca ma miejsce u najmłodszych) i oczywiście personelowi medycznemu, niezależnie od specjalizacji.

Wybrane choroby zakaźne, przed którymi chronią szczepienia
Krztusiec (koklusz)

Wybrane choroby zakaźne, przed którymi chronią szczepienia

Poliomyelitis (Polio; choroba Heinego-Medina; ostre, nagminne porażenie dziecięce)

DEMOTYWATORY.PL

75-letni Paul Alexander z Teksasu od 69 lat żyje zamknięty w tzw. żelaznym płucu. W tym czasie udało mu się skończyć studia, zostać prawnikiem i napisać książkę

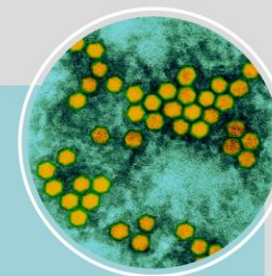
Paul zachorował na polio w wieku 6 lat. Choroba uszkodziła jego ośrodkowy układ nerwowy uniemożliwiając oddychanie. Jako 6 latek został umieszczony w tzw. Żelaznym płucu, czyli maszynie, która była w stanie za niego oddychać. W ciągu pierwszych lat choroby Paul mógł opuszczać płuco na kilka godzin dziennie, jednak z czasem okres ten uległ znacznemu skróceniu. Obecnie mężczyzna może opuścić maszynę zaledwie na kilka minut dziennie

Polio, choroba Heinego-Medina znajduje się na liście najgroźniejszych chorób świata.

szczepienia

Choroby zakaźne, przed którymi chronią szczepienia

POLIOMYELITIS

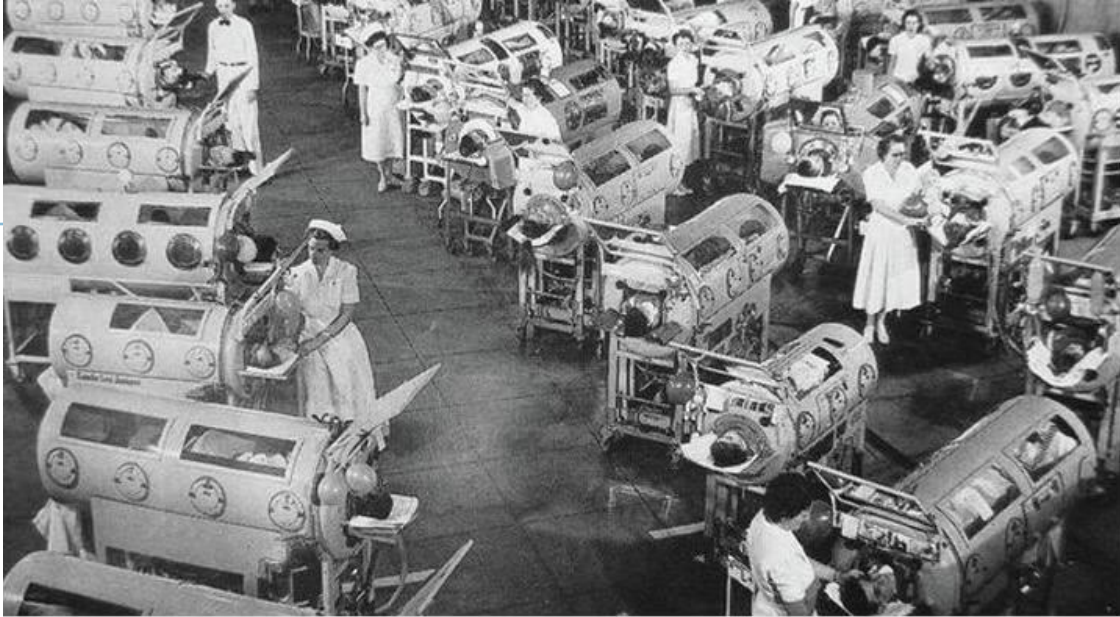
... **wysoko zakaźny**,
... głównie dotyka **dzieci**
do 5 roku życia,
... może prowadzić do **paraliżu**,
a nawet **śmierci**.

**...MOŻNA SIĘ PRZED NIM
UCHRONIĆ POPRZECZ
SZCZEPIENIE**

Wybrane choroby zakaźne, przed którymi chronią szczepienia **Poliomyelitis (Polio; choroba Heinego-Medina; ostre, nagminne porażenie dziecięce)**

- ▶ Najcięższe ryzyko ciężkich powikłań występuje u kobiet w ciąży, dorosłych i starszych dzieci (wpływa na to głównie współistnienie innych chorób).
- ▶ Do zakażeń dochodzi drogą pokarmową i kropelkową przez wodę pitną, zanieczyszczoną ściekami komunalnymi, w których może znajdować się wirus.
- ▶ Osoby po przechorowaniu cierpią na **zespół post-polio** ujawniający się po 25-30 latach, które minęły od zakażenia.
- ▶ Powikłania: osłabienie mięśni, nadmierne zmęczenie, bóle mięśni i stawów.
- ▶ Szczepienia od lat 50-tych ubiegłego wieku.
- ▶ Podawane są **4 dawki szczepionki** (do 6 r. ż.) (3 dawki do drugiego r.ż., w 3-4, 5-6 oraz 16-18 miesiącu oraz dawka przypominająca w 6 r.ż.

Wybrane choroby zakaźne, przed którymi chronią szczepienia

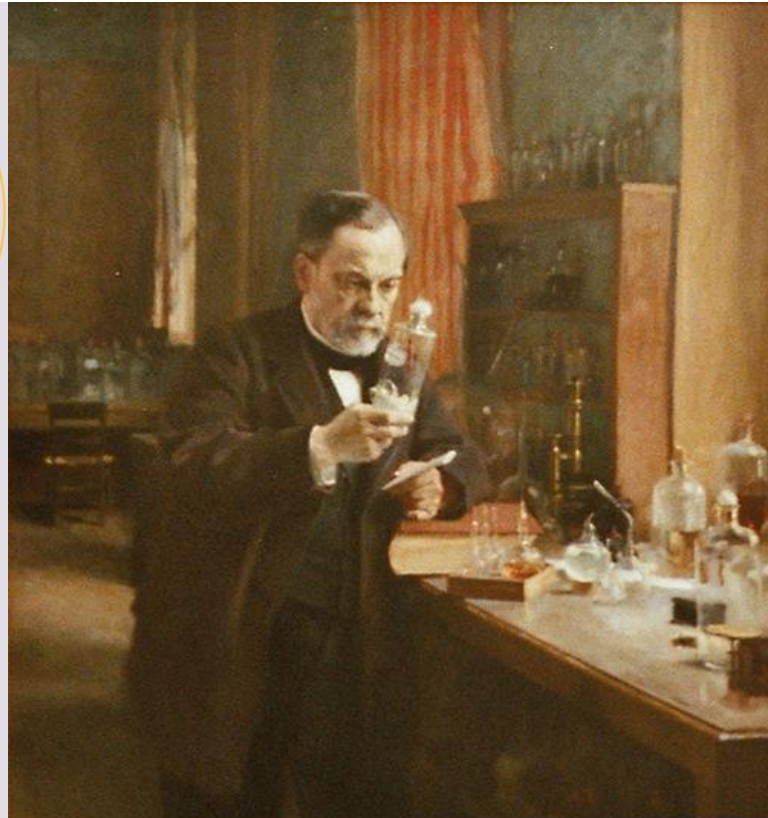
Wścieklizna

szczepienia info

Wścieklizna jest nieuleczalną, śmiertelną chorobą, której można skutecznie zapobiegać.

- rodzaj zastosowanej profilaktyki zależy od rodzaju ekspozycji i stanu zwierzęcia,
- kwalifikację do szczepienia przeprowadza specjalista w poradni chorób zakaźnych,
- można wstrzymać się ze szczepieniem do momentu potwierdzenia wścieklizny u zwierzęcia:
 - przeprowadzenia badania w przypadku podejrzenia wścieklizny,
 - przeprowadzenia badania *post mortem* w przypadku padłego zwierzęcia,
 - przeprowadzenia 15-dniowej obserwacji zwierzęcia – tylko w przypadku psa lub kota.

Reprodukcja obrazu Alberta Edelfelta który wisi w Muzeum d'Orsay w Paryżu

Louis Pasteur (1822-1895) opracował pierwszą szczepionkę przeciw wściekliźnie. Została podana 9-letniemu Józefowi Meisterowi pogryzionemu przez chorego na wściekliznę psa. Szczepionka uratowała życie chłopcu. Meister był pierwszą osobą wyleczoną z wścieklizny.

szczepienia info

Wybrane choroby zakaźne, przed którymi chronią szczepienia

Meningokoki

Dla kogo zalecane są szczepienia **przeciw** **meningokokom?**

Dzieci w wieku 0-4 lata. Najwyższa zapadalność na Inwazyjną Chorobę Meningokokową odnotowywana jest u dzieci w 1 r.ż.

Nastolatki 15-19 lat i młodzi dorośli do 25 lat (zwłaszcza mieszkający w internatach, akademikach, koszarach).

Personel medyczny, pracownicy laboratoriów.

Podróżujący na tereny endemicznego występowania IChM.

Osoby z zachowaniem sprzyjającym zakażeniu (intymne kontakty z nosicielem lub osoba chorą, np. głęboki pocałunek).

INWAZYJNA CHOROBA MENINGOKOKOWA

PRZYCZYNA

Bakteria - meningokok:

(Neisseria meningitidis)

we krwi lub ośrodkowym
układzie nerwowym

OBJAWY

nagła wysoka gorączka
nudności, wymioty
zimne ręce i stopy
przyśpieszony oddech
ból głowy i kończyn
senność, odrętwienie
sztywny kark
nadwrażliwość na światło
wysypka wybroczynowa

PROFILAKTYKA

Szczepionki przeciw:
- meningokokom grupy B
(szczepionki białkowe, od 2
m.ż. lub od 10 r.ż.)
- meningokokom grupy A,
C, W135, Y (szczepionki
skoniugowane, od 2 m.ż.)
- meningokokom grupy C
(szczepionki skoniugowane,
od 2 m.ż.)

POWIKŁANIA

niewydolność
nerek

zatrzymanie
krążenia

upośledzenie słuchu
lub głuchota

ubytkowe objawy
neurologiczne

amputacja
kończyn

śmierć

EPIDEMIOLOGIA

Zakażenie drogą kropelkową (kaszel, kichanie,
całowanie) lub wspólne mieszkanie z nosicielem (np.
w akademiku lub w koszarach)

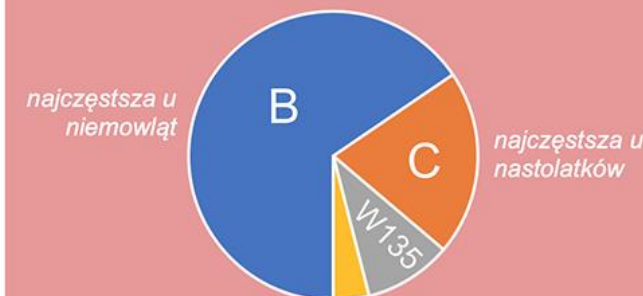
1 na 10
to bezobjawowi
nosiciele

150-200
zachorowań w Polsce

18%

śmiertelność
(najwyższa u niemowląt - 16% i
osób pow. 65 r.ż. - 28%)

NAJCZĘSTSZE SEROGRUPY:

Wybrane choroby zakaźne, przed którymi chronią szczepienia **Rotawirusy**

**Szczepienie przeciw
rotawirusom zmniejsza ryzyko
rozwoju cukrzycy typu 1 u dzieci**

Poznajemy wyniki kolejnego badania 😊

Źródło: Rogers M.A.M. i wsp. Lower incidence rate of type 1 diabetes after receipt of the rotavirus vaccine in the United States, 2001–2017. Sci. Rep., 2019; 9 (1): 7727.

8 głównych powodów, dla których warto zaszczepić małe dziecko przeciw rotawirusom

1. **Rotawirusy są bardzo zaraźliwe.** Przenoszą się drogą fekalno-ustną oraz przez zanieczyszczone przedmioty (klamki, krany, toalety, zabawki), zanieczyszczoną wodę lub żywność.
2. Rotawirusy **są najczęstszą przyczyną ciężkich biegunk u dzieci.** Niemal każde dziecko w ciągu pierwszych 5 lat życia przynajmniej raz zachoruje. Jedno na 3-20 dzieci wymaga z tego powodu wizyty u lekarza.
3. **Nasilone wymioty i biegunka rotawirusowa** mogą prowadzić do odwodnienia, które wymaga hospitalizacji. Jedno na 17-20 zakażonych dzieci wymaga hospitalizacji.
4. **Wyższe ryzyko zachorowania** dotyczy dzieci uczęszczających do żłobka lub przedszkola.
5. **Szczepienie jest skuteczne.** Zapewnia 96% ochrony przed ciężkim zachorowaniem wymagającym hospitalizacji.
6. **Ochrona poszczepienna** utrzymuje się przez co najmniej 3 lata.
7. Szczepionka podawana jest **doustnie**.
8. Szczepienie dziecka pośrednio **chroni również dorosłych opiekunów dziecka.** Przebieg zakażenia rotawirusowego u dorosłych jest łagodniejszy, ale może wymagać kilkudniowego zwolnienia z pracy.

**Od 2-6 miesiąca życia - szczepienie
obowiązkowe.**

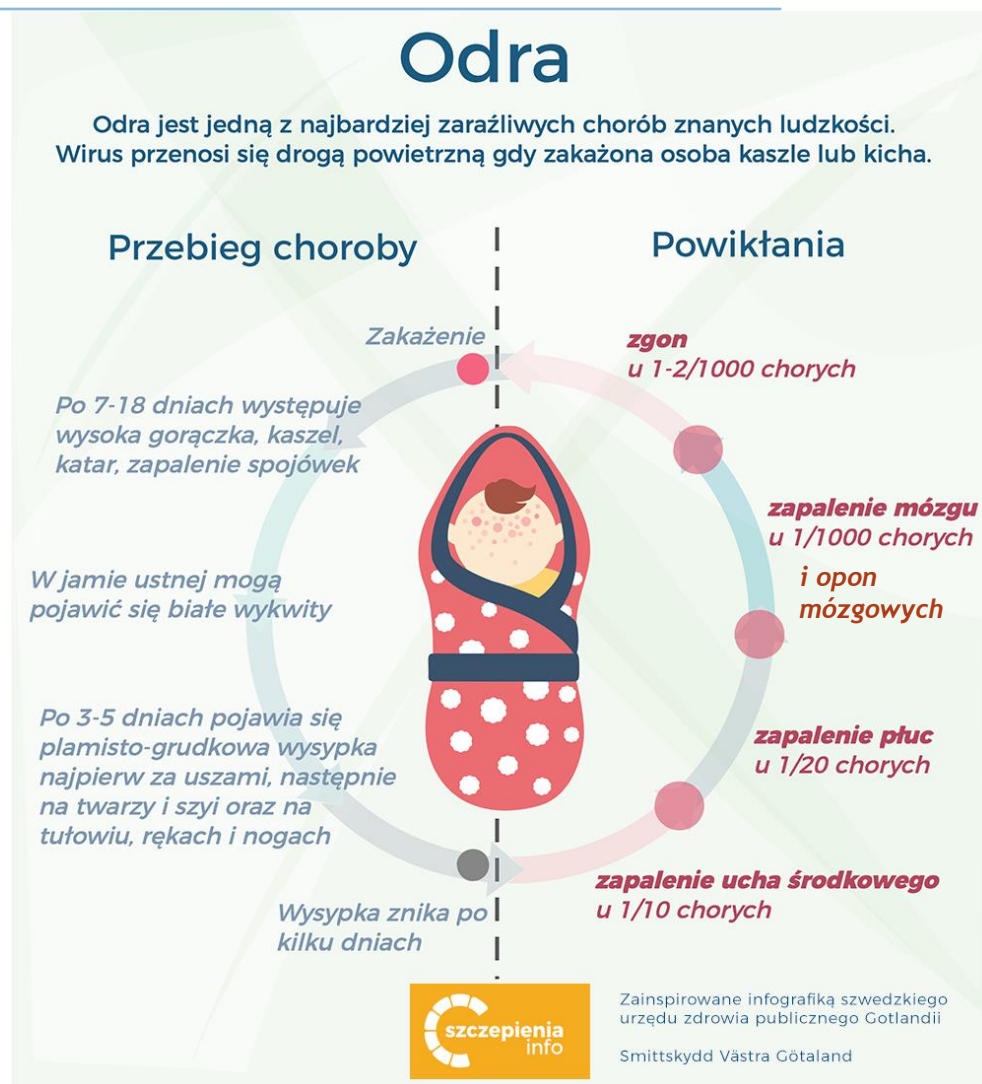
Wybrane choroby zakaźne, przed którymi chronią szczepienia

Odra - nazywana niegdyś zabójcą dzieci

Najniebezpieczniejsze powikłanie:

podostre stwardniające zapalenie mózgu występujące po kilku latach od zakażenia z objawami otępienia, drgawek, spastycznych skurczów i zgonu w ciągu 1-2 lat.

Przeciwno odrze nie ma leku. Podanie 2 dawek szczepionki MMR jest jedynym sposobem ochrony przed tą chorobą.

6 POWODÓW ABY ZASZCZEPIĆ SIĘ PRZECIW ODRZE

- 1 Odra nie jest łagodną chorobą wieku dziecięcego**
 - Może przebiegać z powikłaniami: u 1 na 5 przypadków choroba będzie miała poważny przebieg lub rozwiną się powikłania: zapalenie ucha, zapalenie płuc, trwała głuchota, zapalenie mózgu lub nawet śmierć
 - Okolo 40% chorych to osoby dorosłe
- 2 Odra wróciła do Europy**
 - W 2018 roku w Regionie Europejskim WHO zachorowało ponad 82 tys. osób, 30% więcej niż w poprzednim roku
 - Zmarły 72 osoby
- 3 Szczepionka MMR jest wysoce skuteczna**
 - 2 dawki szczepionki przeciw odrze, śwince i różyczce to 98-99% skuteczności i ochrona na całe życie
- 4 Na odrę chorują osoby niezaszczone**
 - W 2018 roku wśród chorych o znanym statusie szczepień w Europie było:
 - 79% niezaszczepionych
 - 11% zaszczepionych 1 dawką
- 5 Szczepionka MMR jest bezpieczna**
 - Szczepionka MMR jest na rynku ponad 50 lat
 - Podano ponad 575 mln dawek
 - Znany wyniki badań klinicznych, w których uczestniczyło ponad 1 mln osób
- 6 Zwalczanie odrzy to wspólna odpowiedzialność**
 - Ważne są szczepienia poszczególnych osób oraz szczepienia całej populacji
 - Odporność zbiorowiskowa (stan zaszczepienia > 95%) chroni tych, którzy nie mogą być zaszczepieni: małe dzieci i dorosłych z niedoborami i zaburzeniami odporności, leczonych immunosupresyjnie z powodu chorób autoimmunologicznych, nowotworowych i wskazań transplantologicznych

European
Immunization
Week

Wybrane choroby zakaźne, przed którymi chronią szczepienia

Odra

- ▶ Przed wprowadzeniem szczepień przeciw odrze w dzieciństwie chorowała prawie każda osoba. Epidemie występowały co 2-3 lata. W Polsce przed wprowadzeniem szczepień przeciw odrze (lata 1955-1974) liczba rejestrowanych przypadków kształtowała się od 70 000 do 130 000 w latach pomiędzy epidemiami oraz od 135 000 do 200 000 w latach epidemicznych. Umierało 200-300 dzieci, a tysiące miało ciężkie powikłania wymagające długotrwałej hospitalizacji. Obecnie w Europie obserwujemy niepokojący wzrost liczby zachorowań na odrę, w Regionie Europejskim WHO w 2018 roku odnotowano 3-krotnie więcej zachorowań w porównaniu do 2017 roku i 15-krotnie więcej w porównaniu do 2016 roku. Zdecydowana większość osób chorych nie była zaszczepiona. W Polsce każdego roku występuje od 100 do 300 zachorowań. Stan zaszczepienia dwiema dawkami przeciw odrze w 2022 r. wyniósł 90,9% (niebezpieczny trend może doprowadzić do utraty odporności populacyjnej). WHO prowadzi działania zmierzające do wyeliminowania odry.
- ▶ Najbardziej niepokojący jest niezadowalający stan zaszczepienia na odrę na Ukrainie: 81,9% (dane za 2020 r.), co może przekładać się na szerzenie się zachorowań, związanych z migracją uchodźców wojennych.
- ▶ Ponadto w 2023 r. odnotowano ognisko zakażeń wirusem odry w Austrii.

Wybrane choroby zakaźne, przed którymi chronią szczepienia

Ospa wietrzna

DLACZEGO WARTO ZASZCZEPIĆ DZIECKO PRZECIW OSPIE WIETRZNEJ?

Dzięki szczepieniom dziecko:

- będzie chronione przed ciężkimi objawami ospy wietrznej
- uniknie hospitalizacji - przebieg choroby jest nieprzewidywalny, co roku ponad 1000 osób jest hospitalizowanych z powodu ciężkiego przebiegu ospy wietrznej i powikłań
- nabierze długotrwałej odporności i nie zachoruje w przyszłości - u dorosłych przebieg choroby jest cięższy niż u dzieci, a powikłania występują 10-20 razy częściej

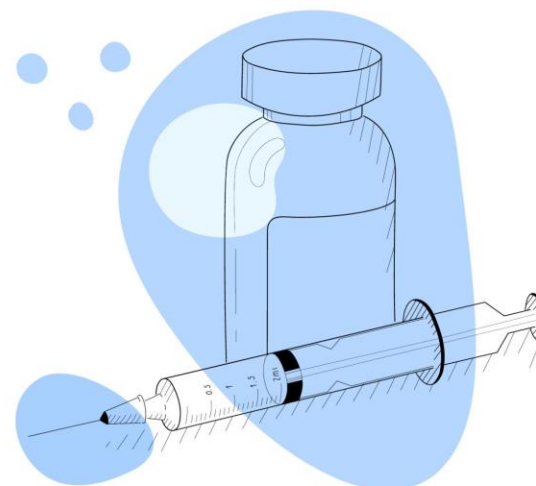

Szczepienie zmniejsza ryzyko wystąpienia półpaśca w przyszłości.

Ospa wietrzna jest chorobą bardzo zaraźliwą.

Szczepienie zalecane jest dla wszystkich, którzy nie chorowali na ospę wietrzną.

Opieka nad dzieckiem chorym na ospę wietrzną może być **trudna**. Łagodny przebieg choroby: swędząca wysypka, gorączka, złe samopoczucie, bóle głowy i mięśni. Czasami choroba przebiega z powikłaniami co wymaga hospitalizacji.

Ochrona przed ospą wietrzną jest prosta.
Wystarczy zaszczepić dziecko.

Szczepienie zapewnia 98-99% skuteczności.

Wybrane choroby zakaźne, przed którymi chronią szczepienia

Ospa wietrzna

- ▶ Bezpłatne szczepienie obowiązkowe dzieci do 12 r.ż., które mają, m.in. upośledzoną odporność, przebywają w placówkach pielęgnacyjno-opiekuńczych, domach dziecka, uczęszczających do żłobków.
- ▶ Czasami choroba przebiega z powikłaniami: w 2-6% przypadków sepsa, wirusowe ospowe zapalenie płuc, mózgu, opon mózgowych, zapalenie serca, ostra małopłytkowość, wtórne zakażenia bakteryjne skóry wywołane przez paciorkowce z grupy A, gronkowce.
- ▶ Powikłania neurologiczne są główną przyczyną hospitalizacji.
- ▶ Powikłania skutkują nawet zgonem.
- ▶ **Ostrzegamy przed udziałem w „ospa party” , „odra party” - niezdrowa moda na organizowanie spotkań dla nieszczepionych dzieci, z udziałem dzieci chorych by celowo je zakazić! Udział taki stanowi nieprzewidywalne ryzyko dla dziecka.**

Wybrane choroby zakaźne, przed którymi chronią szczepienia

Świnka

Świnka to wirusowa choroba zakaźna. Do zakażenia dochodzi **drogą kropelkową** lub poprzez **kontakt z przedmiotami skażonymi** wydzieliną z gardła chorej osoby.

Powikłania świnki:

- zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych,
- zapalenie jąder,
- zapalenie trzustki,
- zapalenie stawów,
- zapalenie mięśnia sercowego,
- zapalenie nerwu słuchowego.

Powikłania występują **częściej u chłopców**.

Powikłania mogą prowadzić do **trwałego kalectwa** (m.in. bezpłodności, głuchoty).

Czy wiesz, że...

Zachorowania na świnkę były powszechne przed wprowadzeniem szczepień. Epidemie występowały co 3-4 lata. W wielu krajach szczepienia spowodowały wyeliminowanie tej choroby.

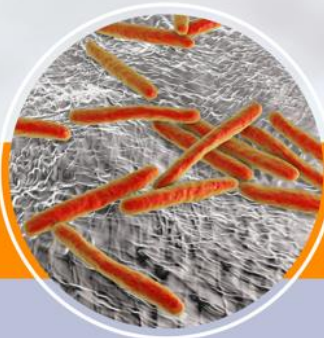
W Polsce bezpłatne, powszechne szczepienia przeciw śwince rozpoczęto w 2004 r. Aktualnie rejestruje się ok. 1500-2000 przypadków zachorowań rocznie.

Nie opracowano skutecznego leku - jedynym sposobem zapobiegania chorobie jest szczepienie MMR przeciw odrze, śwince i różyczce (szczepionka MMR).

Wybrane choroby zakaźne, przed którymi chronią szczepienia

Gruźlica

szczerzenia info

SZCZEPIENIE PRZECIW GRUŹLICY (SZCZEPIONKA BCG)

ZMNIEJSZA

- ryzyko zachorowania na gruźlicę
- ryzyko zakażenia prątkiem gruźlicy
- chroni przed zakażeniami wywołanymi przez prątki nie gruźlicze w populacji dzieci i dorosłych

Działanie ochronne szczepienia BCG trwa nawet 40 lat...

Kiedy podajemy?

W ciągu **24 h po urodzeniu** (szczepionka BCG powinna być podana przed wypisaniem dziecka z oddziału noworodkowego).

Wybrane choroby zakaźne, przed którymi chronią szczepienia

Kleszczowe Zapalenie Mózgu (KZM)

6 powodów aby zaszczepić się przeciw kleszczowemu zapaleniu mózgu (KZM)

szczepienia info

- 1 KZM jest ostrą chorobą wirusową.** Wirus KZM ma charakter neurotropowy, prowadzi do uszkodzenia tkanki nerwowej.
- 2 KZM występuje rzadko, ale ma poważne konsekwencje.** Wszystkie zgłaszane przypadki KZM wymagały hospitalizacji. W Polsce każdego roku 200-300 osób choruje na KZM.
- 3 KZM może prowadzić do nieodwracalnych powikłań.** Powikłania mogą dotyczyć zmian neurologicznych i psychiatrycznych. Ciężkie zachorowania dotyczą wszystkich grup wieku. Duża odsetek chorych na KZM wymaga długiego leczenia oraz rehabilitacji.
- 4 Nie ma skutecznego leku na KZM.** Szczepienie jest jedynym skutecznym sposobem ochrony przed chorobą i powikłaniami. Terapia kleszczowego zapalenia mózgu polega na podawaniu leków przeciwbólowych i przeciwzapalnych, które łagodzą objawy choroby.
- 5 Szczepienie przeciw KZM jest wysoce skuteczne.** 3 dawki szczepionki zapewniają skuteczność powyżej 95%. Już po podaniu pierwszej dawki większość (>90%) szczepionych osób wytwarza odporność.
- 6 Szczepionki przeciw KZM są bezpieczne.** Szczepionki przeciw KZM są inaktywowane (zabite) i można je stosować nawet u osób z zaburzeniami odporności.

szczepienia info

Porównanie ryzyka związanego z chorobą z ryzykiem związanym z działaniami niepożądanymi po szczepieniu

Choroba: Kleszczowe zapalenie mózgu

- Wymaga hospitalizacji,
- Objawy choroby są uciążliwe,
- Powikłania neurologiczne mogą utrzymywać się wiele lat od zachorowania.

Działania niepożądane po szczepieniu

- Reakcje miejscowe i ogólne podobne jak po innych szczepieniach,
- Ustępują w ciągu kilku dni.

Wybrane choroby zakaźne, przed którymi chronią szczepienia

Pneumokokowe zapalenie płuc

szczepienia info

Czy wiesz, że ryzyko

choroby pneumokokowej

jest najwyższe

u małych dzieci

i osób starszych?

Pamiętaj o SZCZEPIENIACH.

Zadbaj o ochronę swoich najbliższych przed chorobą pneumokokową.

szczepienia info

Choroby zakaźne, przed którymi chronią szczepienia

CHOROBA PNEUMOKOKOWA

... powszechna przyczyna
zapalenia płuc,

... może prowadzić do

kalectwa lub śmierci,

... występuje we wszystkich grupach wieku, ale najbardziej narażone są małe dzieci do 2 lat i osoby starsze.

**...MOŻNA SIĘ PRZED NIĄ
UCHRONIĆ POPRZECZ
SZCZEPIENIE**

Dotychczasowe osiągnięcia w szczepieniach - FAKTY z Regionu Europejskiego WHO

- ❑ Od 2002 r. - Region Europejski WHO wolny jest od endemicznego poliomyelitis.
- ❑ W Polsce ostatni przypadek poliomyelitis wywołany dzikim szczepem wirusa miał miejsce w 1984 r.

EUROPEJSKI
TYDZIEŃ
SZCZEPIEŃ

Zapobiegać Ochroniać Uodparniać

**Co zawdzięczamy
szczepieniom?**

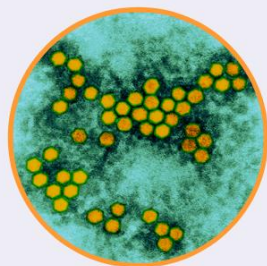
Świat bez poliomyelitis

Liczba zachorowań wywołanych dzikim
wirusem polio

1988 r. - 350 000 przypadków

2021 r. - 5 przypadków

SPADEK ↓ o 99,99%

Szczepienia przeciw poliomyelitis są konieczne,
dopóki gdzieś na świecie są jeszcze zachorowania

#Długieżyciedlawszystkich

szczepienia

**Dzięki szczepieniom
w walce
z POLIOMYELITIS
osiągnęliśmy
OGROMNY SUKCES**

W ciągu ponad 30 lat działań na rzecz eradykacji poliomyelitis:

- spadek o **99,9%** zachorowań dzikim wirusem polio (WPV),
- uniknięto **16 mln** przypadków trwałego kalectwa!
- **2015 r.** - eradykacja dzikiego wirusa polio typ 2 (WPV2),
- **2019 r.** - eradykacja dzikiego wirusa polio typ 3 (WPV3),
- **w 2021 r.** zgłoszono **5 przypadków** polio wywołanych WPV1, w porównaniu do **140 przypadków w 2020 r.**

Dotychczasowe osiągnięcia w szczepieniach - FAKTY z Regionu Europejskiego WHO

- ▶ Poliomyelitis nadal jest poważnym zagrożeniem dla zdrowia publicznego na świecie. Wciąż jednak polio występuje endemicznie w niektórych regionach świata. Odnotowywane są nadal zachorowania wywołane typem dzikiego wirusa polio 1 w takich krajach jak: Afganistan, Pakistan, Mozambik.
- ▶ Dopóki w krajach europejskich istnieją subpopulacje niezaszczone lub niedostatecznie zaszczepione, a poliomyelitis nie jest wyeliminowany na całym świecie, nadal istnieje ryzyko ponownego wprowadzenia wirusa do Europy.
- ▶ Na tę sytuację mają wpływ kryzysy humanitarne w różnych częściach świata, globalizacja i niepowodzenia programów szczepień.
- ▶ Wirus polio może zostać przywieziony do Polski ze wschodu. Ministerstwo Ochrony Zdrowia Ukrainy kilka miesięcy temu informowało o potwierdzonym przypadku paraliżu u półtorarocznego dziecka zakażonego wirusem polio. Wcześniej tego typu przypadek wystąpił w tym kraju w 2015 r.
- ▶ Od 2016 r. szczepienie przeciw polio w Polsce wykonywane jest preparatem IPV inaktywowanym, zawierającym 3 typy zabitych wirusów polio (szczepionka Salka).

Dotychczasowe osiągnięcia w szczepieniach - FAKTY z Regionu Europejskiego WHO

- ❑ Spadek przypadków różyczki o 50% na przestrzeni 2000-2021 (w 2000 r. - 621 039, w 2021 r. - 77 przypadków różyczki).

Dotychczasowe osiągnięcia w szczepieniach - FAKTY z Regionu Europejskiego WHO

- ❑ Spadek przypadków tężca (w 2000 - 412 przypadków, w 2021- 43).

Dotychczasowe osiągnięcia w szczepieniach - FAKTY z Regionu Europejskiego WHO

- ❑ Wprowadzenie szczepień na HPV dla dziewcząt i chłopców w 45 państwach Regionu (spośród 53). Bardzo dobra sytuacja jest w Wielkiej Brytanii. To pierwsze kraje, w których wprowadzono szczepienia przeciw HPV (rak szyjki macicy został wyeliminowany w populacji osób urodzonych przed 1995 r.).
- ❑ W Polsce w 2023 r. do Kalendarza Szczepień dołączono rekomendowane nieobowiązkowe szczepienie przeciwko HPV (wirusowi brodawczaka ludzkiego powodującego nowotwory, m.in. raka szyjki macicy).

Dlaczego szczepienia przeciw HPV potrzebne są nastolatkom?

- ☐ Szczepionki przeciw HPV zalecane są dziewczętom i chłopcom. Można je podawać już od ukończenia 9 lat.
- ☐ Odpowiedź poszczepienna jest znacznie lepsza niż w starszych grupach wiekowych.
- ☐ Szczepienie jest najskuteczniejsze przed potencjalnym narażeniem na zakażenie HPV.
- ☐ Mniej dawek (mniej wkłuć, mniej stresu).
- ☐ **Optymalnie szczepienie musi zdążyć przed zakażeniem HPV.**
- ☐ Szczepienie można wykonać także w późniejszym wieku. Możliwa jest wtedy niższa skuteczność szczepienia.
- ☐ Szczepionka nie wpływa na już istniejące zakażenie HPV i zmiany, do których mogło doprowadzić.

Korzyści ze szczepienia przeciw HPV przewyższają ryzyko

Wirus HPV może być niebezpieczny. Wywołuje takie choroby jak:	Szczepienie przeciw HPV jest bezpieczne
▪ Rak szyjki macicy, ▪ Rak sromu, ▪ Rak pochwy, ▪ Rak prącia, ▪ Rak odbytu, ▪ Niektóre nowotwory głowy i szyi ▪ Brodawki narządów płciowych (kłykciny kończyste).	Po szczepieniu mogą wystąpić: ▪ Łagodne działania niepożądane, ustępujące w ciągu 1-2 dni. ▪ Reakcje w miejscu wstrzyknięcia: ból, zaczerwienienie, obrzęk, rzadziej świąd. ▪ Reakcje ogólnoustrojowe: bóle mięśni, ból głowy, uczucie zmęczenia, gorączka, objawy ze strony układu pokarmowego, omdlenia. ▪ Ciężka reakcja alergiczna: 1 na 1 700 000 podanych dawek.
Wirus HPV wywołuje śmiertelne choroby	Szczepionka przeciw HPV ratuje życie.

Rola Państwowej Inspekcji Sanitarnej w ochronie zdrowia publicznego

Państwowa Inspekcja Sanitarna stojąca na straży zdrowia publicznego jako jedyna instytucja zajmuje się:

- ❑ pozyskiwaniem, weryfikowaniem, analizowaniem i rejestrowaniem danych dotyczących zachorowań/podejrzeń na choroby zakaźne, ale i realizacji szczepień ochronnych, sporządzaniem sprawozdawczości ze szpitali, POZ, laboratoriów. Lekarze (POZ) zobligowani są do cyklicznego przekazywania PPIS kwartalnych sprawozdań z obowiązkowych szczepień ochronnych wg informacji zawartych w kartach uodpornienia przechowywanych w POZ wraz z aktualnymi informacjami o osobach uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych,
- ❑ nadzorowaniem realizacji wykonawstwa szczepień ochronnych, a w przypadku niepoddawania dzieci szczepieniom ochronnym wystosowywaniem upomnień. W 2021 r. państwowi powiatowi inspektorzy sanitarni wystosowali do osób uchylających się od wykonania obowiązków poddania dzieci szczepieniom ochronnym **2186** upomnień zawierających wezwanie do wykonania obowiązku szczepień ochronnych,
- ❑ prowadzeniem postępowań egzekucyjnych w przypadku osób uchylających się od szczepień. Na osoby uchylające się od szczepień może zostać nałożona kara pieniężna. Postępowanie wszczyna i nadzoruje państwowy powiatowy inspektor sanitarny. Miejscowy wojewoda może także nałożyć na rodziców grzywnę. Co więcej może być ona nakładana wielokrotnie. Jeszcze inną konsekwencją jest kontrola sądu opiekuńczego, który ma za zadanie sprawdzić, czy odmowa szczepień nie godzi w dobro dzieci. Uchylanie się od zaszczepienia może być bowiem uznane za działanie z pokrzywdzeniem dziecka. Sąd rodzinny ma też prawo wszcząć postępowanie o ograniczenie praw rodzicielskich.

Ponadto Państwowa Inspekcja Sanitarna prowadzi:

- ❑ wielopłaszczyznowe działania dotyczące profilaktyki chorób, a nade wszystko promujące szczepienia ochronne wśród społeczeństwa (kampanie, konferencje, prelekcje, akcje, debaty, rozmowy indywidualne, szkolenia, instruktaże, działania w internecie - strona internetowa, social media).

Podstawy prawne szczepień ochronnych w Polsce

- ❑ **Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 roku o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2024 r. poz. 924 z późn. zm.)**
 - **art. 5 ust. 1 pkt 1) lit. b:** Osoby przebywające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej są obowiązane na zasadach określonych w ustawie do poddawania się szczepieniom ochronnym
 - **art. 17 ust. 1a.** Osoby przebywające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres krótszy niż trzy miesiące są zwolnione z obowiązku poddawania się obowiązkowym szczepieniom ochronnym, z wyjątkiem szczepień poekspozycyjnych.

- ❑ **Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 27.09.2023 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 2077 z późn. zm.)**

Program Szczepień Ochronnych

Główny Inspektor Sanitarny ogłasza w formie komunikatu, w dzienniku urzędowym ministra właściwego do spraw zdrowia, Program Szczepień Ochronnych na dany rok, ze szczegółowymi wskazaniem dotyczącymi stosowania poszczególnych szczepionek, wynikającymi z aktualnej sytuacji epidemiologicznej, w terminie do dnia 31 października roku poprzedzającego realizację tego programu.

DZIENNIK URZĘDOWY MINISTRA ZDROWIA

Warszawa, dnia 31 października 2024 r.

Poz. 93

KOMUNIKAT GŁÓWNEGO INSPEKTORA SANITARNEGO

z dnia 31 października 2024 r.

w sprawie Programu Szczepień Ochronnych na rok 2025

Na podstawie art. 17 ust. 11 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2024 r. poz. 924) ogłasza się Program Szczepień Ochronnych na rok 2025, który stanowi załącznik do niniejszego komunikatu.

GŁÓWNY INSPEKTOR SANITARNY

Paweł Grzesiowski

Kalendarz Szczepień na 2025 rok

Kalendarz szczepień dzieci i młodzieży na 2025 rok

Szczepionka przeciw	24h*	6 tygodni	2 miesiąc **	3 miesiąc	4 miesiąc	5 miesiąc	6 miesiąc	7 miesiąc	13-15 miesięcy	16-18 miesięcy	6 lat	9 lat	14 lat	19 lat***
Gruźlica	BCG													
Wirusowemu zapaleniu wątroby typu B	HBV		HBV					HBV						
Rotawirusom			RV											
Błonicy, tężcowi, krztuścowi			DTP	DTP		DTP				DTP	DTaP		Tdap	Td
Poliomyelitis				IPV		IPV				IPV	IPV			
Hib			Hib	Hib		Hib				Hib				
Pneumokokom			PCV		PCV				PCV					
Odrze, śwince, różyczce									MMR		MMR			
Ludzkemu wirusowi brodawczaka													HPV ****	
Meningokokom			MenB i MenACWY											
Grypie									IIV (po ukończeniu 6 m.ż.) lub LAIV (po ukończeniu 24 m.ż. do 18 lat)					
Ospie wietrznej									VZV					
COVID-19									COVID-19					
Kleszczowemu zapaleniu mózgu									KZM					
Wirusowemu zapaleniu wątroby typu A									HAV					

szczepienia obowiązkowe, bezpłatne

szczepienia zalecane, bezpłatne

szczepienia zalecane, odpłatne

* - szczepienie powinno być przeprowadzone przed wypisaniem dziecka z oddziału noworodkowego
 ** - szczepienia można rozpocząć po ukończeniu przez dziecko 6 tyg.
 *** - Td bezpłatnie lub Tdap odpłatnie
 **** - szczepienia bezpłatne po ukończeniu 9 lat do 14 lat oraz refundacja dla jednej szczepionki w grupie po ukończeniu 9 lat do 18 lat.

BCG – szczepionka przeciw gruźlicy; HBV (Hepatitis B Vaccine) – szczepionka przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu B; DTP – szczepionka przeciw błonicy, tężcowi i krztuścowi, całokomórkowa; RV – szczepionka przeciw rotawirusom; DTaP – szczepionka przeciw błonicy, tężcowi i krztuścowi, bezkomórkowa; Tdap – szczepionka przeciw błonicy, tężcowi i krztuścowi, bezkomórkowa, z obniżoną zawartością składników błonicy i krztuśca; IPV (Inactivated Polio Vaccine) – szczepionka przeciw poliomyelitis, inaktywowana; Hib – szczepionka przeciw Haemophilus influenzae typu b; MMR – szczepionka przeciw odrze, śwince i różyczce; PCV – szczepionka przeciw pneumokokom, skoniugowana; IIV (Inactivated Influenza Vaccine) – szczepionka przeciw grypie, inaktywowana; LAIV (Live Attenuated Influenza Vaccine) – szczepionka przeciw grypie (żywa, donosowa); MenB – szczepionka przeciw meningokokom grupy B; MenACWY – szczepionka przeciw meningokokom grupy A, C, W, Y; HPV – szczepionka przeciw ludzkemu wirusowi brodawczaka; VZV – szczepionka przeciw ospie wietrznej; HAV (Hepatitis A Vaccine) – szczepionka przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu A; KZM – szczepionka przeciw kleszczowemu zapaleniu mózgu; COVID-19 – szczepionka przeciw SARS-CoV-2.

Obowiązkowe szczepienia ochronne

- ▶ W Polsce stan zaszczepienia dzieci jest nadal na wysokim poziomie, ale niepokoi trend zwiększającej się liczby rodziców odmawiających szczepień obowiązkowych i nie wykonujących tych zalecanych.
- ▶ W Polsce każdego roku wykonywanych jest kilka milionów szczepień obowiązkowych obejmujących dzieci i młodzież do 19 r.ż. , podlegających szczepieniom w danym roczniku.
- ▶ Szczepienia obowiązkowe ograniczają zachorowania osób zaszczepionych oraz osób, które nie mogą się zaszczepić.
- ▶ Zmniejszają społeczne skutki zachorowań - w tym koszty leczenia chorób zakaźnych i ich powikłania.

Wnioski

- Globalizacja, trwające konflikty zbrojne powodują migrację ludności z terenów o różnym poziomie zaszczepienia i miejsc endemicznego występowania chorób zakaźnych (w ciągu 2022 r. naszą wschodnią granicę przekroczyło ok. 7 mln. ludzi, 1,5 mln. ludzi, głównie kobiet i dzieci, mieszka w Polsce na stałe). Niski odsetek zaszczepienia uchodźców z Ukrainy (ok. 30%) wpływa na występowanie zakażeń chorobami zakaźnymi i jej rozprzestrzenianiem.
- Szczepienie jest najskuteczniejszym sposobem zapobiegania zachorowaniom na choroby zakaźne, dla których istnieją szczepionki. W przypadku kontaktu osoby w pełni zaszczepionej (posiadającej pełen cykl szczepień przeciwko danej chorobie) z osobą chorą istnieje niskie ryzyko zakażenia, co tym samym skutkuje zahamowaniem rozprzestrzeniania się choroby oraz powstawania ognisk zachorowań.
- Promowanie zalecanych szczepień, np. przeciwko HPV, grypie, COVID-19, pneumokokom, błonicy, tężcowi, krztuścowi, odrze, wzv typu A.
- Co 8-10 lat powinniśmy powtarzać szczepienia p/błonicy, tężcowi, krztuścowi, odrze. Osoby > 40 r.ż., które były w przeszłości zaszczepione 1 dawką mogły stracić odporność. Należy też zweryfikować czy przyjęło się szczepionkę p/WZW typu A.

Wnioski

- Upowszechnianie wiedzy o szczepieniach w każdym wieku zalecanych nie tylko wśród dzieci i młodzieży, ale również wśród populacji osób dorosłych, szczególnie wśród osób z grup ryzyka i seniorów.
- Niski odsetek szczepień preparatami zalecanymi jest spowodowany problemami finansowymi, czyli brakiem środków na indywidualny zakup szczepionek zalecanych (nie zawsze refundowanych).
- Istotną rolę w odbudowaniu zaufania do szczepień odgrywa właściwa rozmowa lekarz, pielęgniarka, położna, farmaceuta - pacjent, prowadzona w sposób wrażliwy, troskliwy, i nieoceniający, otwarty, pełna empatii, ukierunkowana na konkretną osobę (rozmówcę, dzieci rozmówcy) z zastosowaniem przekazu werbalnego i niewerbalnego, która jest jednym z podstawowych elementów poprawnie realizowanej polityki zdrowotnej. Istotny jest również odpowiedni czas poświęcony przez lekarza na rozmowy dotyczące problemów profilaktyki chorób zakaźnych.

Wnioski

- Ważne jest docieranie do osób niezdecydowanych na wykonanie szczepień wielotorowo. Nie tylko przez rozmowę w gabinecie, ale poprzez wykorzystanie innych kanałów komunikacji (strona internetowa, social media, e-mail).
- Zwiększenie akcji przypominających o możliwości szczepienia choćby poprzez wysyłanie wiadomości sms, e-maili (np. POZ).
- Dobrym pomysłem jest też dawanie przykładu ze strony osób publicznych, znanych, popularnych, którzy w świetle fleszów szczepią siebie i swoje rodziny.
- Nie do przecenienia jest rola pedagogów, rodziców, opiekunów, jednostek samorządu terytorialnego, kościołów, instytucji, stowarzyszeń w edukacji dotyczącej korzyści wynikających ze szczepień oraz ryzyku związanym ze spadkiem liczby osób zaszczepionych (organizowanie kampanii, akcji prozdrowotnych, debat, warsztatów, konferencji, szkoleń, spotkań, prelekcji, wykładów).
- Istotnym jest zwiększenie zajęć z profilaktyki chorób zakaźnych z ukierunkowaniem na szczepienia w żłobkach, przedszkolach, szkołach, uczelniach (organizowanie prozdrowotnych zabaw edukacyjnych, olimpiad, konkursów, turniejów, warsztatów, szkoleń itp.).
- Dobrym krokiem było wprowadzenie szczepień w aptekach, np. przeciwko grypie co zdecydowanie ułatwia wykonywanie szczepień.
- Ważną rolę w edukacji odgrywa udział personelu medycznego w organizowanych konferencjach/debatach z udziałem ekspertów, zarówno w formie stacjonarnej jak i online
- Edukacja pacjentów jest wpisana w zawód lekarza (a obecnie bardzo trudno jest pozyskać ekspertów w dziedzinie szczepień podczas organizacji konferencji w mniejszych miastach).

Wnioski

- W obliczu narastających wątpliwości związanych z poddawaniem się szczepieniom, rola lekarzy jest absolutnie kluczowa. To lekarz odgrywa ważną rolę w kształtowaniu właściwych postaw rodziców wobec szczepień. To lekarz ma budować zaufanie i dobrą komunikację z pacjentem w zakresie obowiązkowych szczepień ochronnych.
- Prawny obowiązek przekazywania rzetelnej wiedzy na temat szczepień nie może obciążać wyłącznie lekarzy POZ. Do koalicji na rzecz czynnej profilaktyki chorób zakaźnych należy instytucjonalnie włączyć także położne i pielęgniarki, a ponadto zapewnić wsparcie ze strony lekarzy innych specjalności mających codzienny kontakt z niemowlętami i małymi dziećmi oraz ich rodzicami.
- Należy uwrażliwić personel medyczny (lekarzy, pielęgniarki, położne, farmaceutów) na korzystanie z mediów społecznościowych i uaktywnienie w działaniach na rzecz szczepień (dodarcie do dużej liczby odbiorców, młodych ludzi).

Wnioski

- Wskazane jest poszerzenie programu kształcenia o problematykę szczepień ochronnych już na poziomie studiów medycznych wszystkich kierunków, których absolwenci mogą mieć w przyszłości wpływ na podejmowane w tym zakresie decyzje indywidualne rodziców lub opiekunów dzieci objętych Programem Szczepień Ochronnych.
- Oceniając nasz system szczepień ochronnych w aspekcie prawnym należy zgodzić się z opinią, że obowiązujące przepisy powinny być doprecyzowane celem zwiększenia ich przejrzystości, szczególnie pod kątem zapewnienia zarówno korzyści indywidualnych, jak i zbiorowych z realizacji Programu Szczepień Ochronnych. Wymagają szczególnie dopracowania zasady odpowiedzialności indywidualnej rodziców i opiekunów dzieci za uchylenie się od obowiązkowych szczepień ochronnych. Naruszanie tych przepisów spotyka się bowiem coraz częściej z dezaprobatą większości poddającej swoje dzieci szczepieniom obowiązkowym i zalecanym.

Wnioski

- Mimo, że stan zaszczepienia na poziomie ogólnokrajowym przeciw chorobom znajdującym się w Kalendarzu Szczepień utrzymuje się na poziomie zapewniającym utrzymanie odporności zbiorowiskowej musimy wdrożyć działania, aby nie tylko utrzymać ten poziom, ale zwiększyć wyszczepialność populacji, aby nie dopuścić do nawrotu groźnych, śmiertelnych chorób zakaźnych mogących wywoływać epidemie/pandemie.
- Stan zaszczepienia na poziomie powiatowym wymaga poprawy, gdyż w wielu powiatach (woj. małopolskie i łódzkie) obniżył się do niebezpiecznego poziomu 85-89%.
- Niestety nadal zwiększa się liczba osób uchylających się od szczepień. W Polsce w 2023 r. 87 344 uchyień od szczepień, w powiecie brodnickim - 77 (w 2024 r. - 111). Należy zwrócić uwagę na konieczność podejmowania bardziej zdecydowanej reakcji na krążące wokół nas, negatywne doniesienia medialne, pogłoski lub pozbawione podstaw naukowych opinie na temat szczepień, np. poprzez opracowanie nowej, pełniejszej strategii polityki informacyjnej na temat szczepień ochronnych uwzględniającej, m.in. przyczyny negatywnego stosunku do szczepień ochronnych ze strony rodziców/opiekunów dzieci.

Wnioski

- ▶ Zintensyfikowanie działań edukacyjno-promocyjnych dla personelu medycznego oraz grup populacyjnych (m.in. rodziców, opiekunów, dzieci i młodzieży, pracowników) w zakresie profilaktyki chorób zakaźnych ukierunkowanej przede wszystkim na szczepienia, jest obecnie najważniejszym zadaniem.
- ▶ Niepoddawanie dziecka szczepieniom ochronnym narusza dobro dziecka, gdyż naraża je na zachorowanie lub utratę zdrowia w związku z powikłaniami chorób zakaźnych. Jest sprzeczne z interesem społecznym wyrażanym w dążeniu władz publicznych do zwalczania chorób zakaźnych w drodze uodparniania populacji i tym samym zapobiegania społecznym skutkom występowania chorób zakaźnych.

COVID-19 - czy pandemia nas czegoś nauczyła?

Jakie wyciągnęliśmy wnioski w kontekście szczepień?

- ▶ W pandemii COVID-19 zobaczyliśmy jak człowiek pozostaje bezbronny w starciu z groźnym, nieznanym i śmiertelnym wirusem.
- ▶ Brak szczepionki i metod leczenia na początku pandemii wywoływał strach przed nieznaną chorobą, jedna osoba bała się drugiej.
- ▶ Skutki pandemii są bardziej dotkliwe niż ataki terrorystyczne (globalne - choroba nie uznaje granic).
- ▶ Tylko przed końcem 2000 r. stwierdzono w Polsce ok. 10 tys. zgonów z powodu COVID-19 (jeśli taka skala zgonów nas nie przekonała, to co nas może przekonać?)
- ▶ Pandemia się skończyła i społeczeństwo zapomniało o zasadach DDM, myciu i dezynfekcji chodników, ulic, wiat przystankowych itp.
- ▶ Niewystarczająca wyszczepialność przeciwko COVID-19 oraz przyjęcie dawek przypominających.
- ▶ Oby historia się nie powtórzyła zarówno w przypadku pandemii SARS-CoV-2, jak i innych chorób zakaźnych, które zostały wyeliminowane właśnie przez szczepienia ochronne czego nie mogą przyjąć do wiadomości ruchy antyszczepionkowe.

Dlaczego szczepienia ochronne są nadal potrzebne? - podsumowanie

- Szczepienia sprzyjają zdrowiu - w odróżnieniu od wielu innych działań medycyny pozwalają zdrowym być nadal zdrowymi.
- Szczepienia ratują życie. To nasza tarcza, to jedno z najważniejszych odkryć medycyny, pozwala uniknąć bardzo groźnych powikłań, m.in. niepełnosprawności.
- Epidemie chorób zakaźnych nadal stanowią poważne zagrożenie (ostatnia pandemia COVID-19). Niektóre z nich udało się wyeliminować na świecie, np. ospę prawdziwą. Inne dzięki szczepieniom - kontrolować.
- Powikłania chorób, którym można zapobiegać za pomocą szczepień ochronnych wciąż grożą śmiercią.
- Szczepienia ochronne eliminują groźne choroby z naszego otoczenia.
- Szczepienia ochronne są tańsze niż leczenie powikłań chorób zakaźnych.
- Szczepionki, które zapobiegają chorobom bakteryjnym, ograniczają też rozwój antybiotykooporności u bakterii.
- Szczepienia to: **ZDROWIE, BEZPIECZEŃSTWO, ODPOWIEDZIALNOŚĆ.**

Strony internetowe i hasła kluczowe dla szczepień

- ▶ Strona internetowa: <https://szczepienia.pzh.gov.pl/>
- ▶ Adres e-mail na który można wysyłać pytania dot. szczepień, np. dzieci szczepienia@pzh.gov.pl
- ▶ Grupa na FB dla profesjonalistów

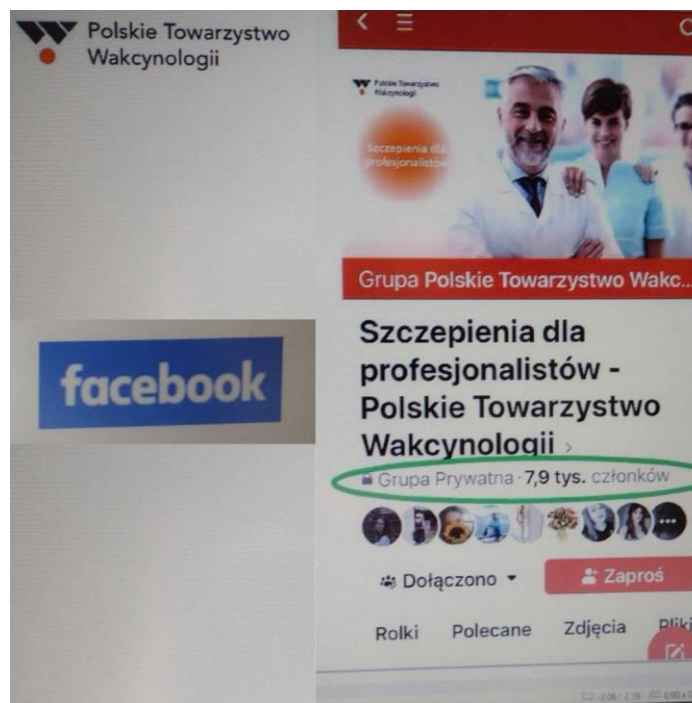
#SzczepionkiDziałają

#KażdaDawkaSzczepionkisięLiczy

#ChrońmyRazem

#EuropejskiTydzieńSzczepień

#UnitedInProtection

Źródła:

- ❑ <https://szczepienia.pzh.gov.pl/>
- ❑ Konferencja Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego PZH - PIB
„Szczepienia ochronne gwarancją na lepszą jakość życia” (25.04.2023 r.)